

зовнішня політика перебуває під впливом громадської думки. У свою чергу, громадська думка не може змінюватися так швидко, як забаганки осіб, що керують авторитарними чи тоталітарними режимами. Таким чином, присутність в Альянсі або серед країн-партнерів тоталітарних чи авторитарних держав зашкодила б солідарності країн-членів та надійності НАТО.

Бажання держав-претендентів на членство в НАТО гарантувати свою безпеку заохочує їх дотримуватися демократичних норм і верховенства закону.

Література:

1. Офіційний веб-сайт НАТО URL: <http://www.nato.int>.
2. Центр інформації та документації НАТО в Україні. URL: <http://www.nato.int/docu/other/ukr/ukraine.htm>.
3. Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України URL: <http://www.nceai.gov.ua>.
4. Україна-НАТО URL: <http://www.ukraine-nato.gov.ua>.
5. Ясники (інформаційні матеріали щодо вступу України до НАТО). Київ, Фонд «Демократичні ініціативи», без дати видання.
6. Довідник НАТО. – Брюссель, 2006.
7. Дементієвська Н. П. Стратегії розвитку навичок критичного мислення учнів при оцінюванні ресурсів Інтернету. Київ, 2008.
8. Портал Олега Соскіна URL: <http://www.soskin.info>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-72>

РОЗВИТОК ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

Сидоренко Н. С.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри управління та адміністрування,
тимчасово виконуючий обов'язки завідувача
кафедри управління та адміністрування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

У XXI столітті загалом, та в останнє десятиліття, Україна зіткнулася з безліччю загроз її безпеці: військовий напад РФ у 2022 році, гібридна затяжна війна з 2014 року, анексія Криму в 2013 році. У зв'язку з цим сучасні вітчизняні дослідники справедливо вважають, що адекватна

відповідь на загрози та виклики національній безпеці об'єктивно вимагають активізації структур громадянського суспільства щодо її забезпечення.

Як суб'єкти політичного процесу, асоціації громадян можуть цілком успішно розробляти та реалізовувати політичні технології взаємодії з державними установами у сфері захисту національних інтересів та відстоювання національних пріоритетів. Тому доцільним є розгляд зарубіжного досвіду розвитку взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами публічної влади.

Основою для дослідження даного питання стали праці багатьох вітчизняних вчених у сфері взаємодії державної влади й громадянського суспільства, як: Н. Сидоренко [1], С.Шевченка [1], І. Дробуш [2], Б. Глотов, [3], Н.Оніщенко [4], В. Тимків [6] та ін.

Для аналізу даного явища, початково необхідно визначити понятійний аспект дослідження. Так, на думку Н.Сидоренко, публічна служба – це діяльність уряду для людей, що живуть у межах території власної юрисдикції, яка реалізовується безпосередньо через державний сектор [5, с. 73].

В. Тимків наводить таке визначення: «публічна служба – це політична та професійна діяльність громадян України в органах державної влади, органах місцевого самоврядування і їх апаратах та інших недержавних органах, на які законами покладено виконання публічних функцій держави» [6, с. 73].

Щодо поняття громадянського суспільства, то згідно з С. Селівановим, це – широка поліфонічна сфера, яка представляє можливість індивідам відстоювати свої права, інтереси [7, с. 103].

І.Жаровська вважає, що розвиток громадянського соціуму є його життєдіяльністю, зумовлену системою норм права, а також морально-естетичними цінностями та деякими правилами неформального характеру [8, с. 33].

Наведені вище визначальні трактування дозволяють припустити, що громадянське суспільство, де особистість виступає ключовою фігурою соціальних відносин, є постійним супутником правової держави і є відкритою саморегульованою соціальною системою. Воно є цілим, що складається з частин, пов'язаних між собою таким чином, що в результаті виникають властивості, характерні єдиному цілому. У результаті громадянське суспільство існує у вигляді структури найвищого органічного типу, де елементи, що входять до неї, не можуть функціонувати один без одного, а сама структура передбачає появу нових та зникнення застарілих елементів.

У контексті взаємодії інститутів громадянського суспільства, С. Шевченко зауважує, що: «динамічні зміни, які відбуваються в суспільстві, зумовлюють необхідність застосування в державному управлінні, ВНЗ нових управлінських концепцій та інструментів: делегування владними структурами оцінних та управлінських

повноважень професійній громадськості» [9, с. 348]. Таким чином, наголошуючи на важливості такої взаємодії у сучасному світі.

Досвід розвинутих країн показує, що на сьогодні у світі, велике значення набувають інститути солідарності та спільної підтримки, зростає актуальність підвищення громадянської активності та вдосконалення взаємодії державних структур та громадськості.

В умовах, коли суспільству необхідно брати участь в обговоренні та прийнятті рішень, державно-громадське управління є одним із принципів управління, заснованим на розподілі повноважень між учасниками управління з метою забезпечення спільної, заснованої синергії органів державної влади та громадських структур, які представляють інтереси суспільства, спрямованої на вдосконалення функціонування держави.

Існує багато прикладів організації взаємодії держави та громадянського суспільства у зарубіжній практиці, наприклад:

- вивчення державного бюджету та поширення інформації щодо реалізації етапів державних закупівель, що дозволяє скоротити вартість контрактів, збільшити кількість учасників торгів;
- законотворчу участь громадськості;
- організація взаємодії держави та суспільства на основі проведення референдумів національного, регіонального значення;
- консультації з громадянами щодо розвитку міст та районів у рамках тем міської інфраструктури, транспорту, соціальних послуг [10, с.102].

Також позитивним досвідом є надання майданчиків для інтерактиву між громадянами та адміністративним апаратом, у таких воркшопах учасники оцінюють плюси та мінуси думок один одного за різними проблемними напрямками, які висловлюються відкрито, що дозволяє отримати загальну оцінку пропозицій [11; 12; 13].

Варіантом реалізації громадсько-державного управління є круглі столи, де ініціативні громадяни висловлюються з різних питань, а також мають можливість внести свої пропозиції. Значну вагу мають громадські збори, коли під час дебатів затверджують довгостроковий бюджет. Наприклад, у Швейцарії фінансовий бюджет на 4–8 років приймається під час референдуму, у Франції зацікавлені особи також можуть вносити свої пропозиції з питань бюджетування. У Південній Кореї проводиться незалежний аналіз бюджетної політики, а у США яскравим прикладом контролю бюджетних коштів є програми Каліфорнії, California Budget Project, у Польщі видається Бюлетень державного бюджету (Quarterly Bulletin of Public Finances), а в Мексиці – Програма бюджетних державних видатків (Budget and Public Expenses Program), також у цій країні існує програма громадського спостереження за державними закупівлями – Social Witnesses on Public Procurement programme [14, с. 202].

Подання суспільству етапів процесу державних закупівель дозволило скоротити вартість контрактів та збільшити число учасників торгів. В Австралії прийнято Хартію чесного бюджету – Charter of Budget Honesty – закон, націлений на вдосконалення звітності щодо проведення фінансової політики, контролю державних витрат та їх ефективності [14, с. 204].

Розкриття інформації щодо бюджетного аналізу громадських організацій, членів парламенту, ЗМІ та інших зацікавлених осіб, забезпечує можливість самостійних досліджень та підвищує ефективність громадського контролю, а отже сприяє розвитку взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами публічної влади.

Література:

1. Shevchenko, Serhii, and Natalia Sidorenko. E-government and ICT as instruments of corruption prevention in the context of the global trend of public service transparency. *Public administration aspects* 8.5. 2020. p. 72-81. URL: <https://aspects.org.ua/index.php/journal/article/view/815> (дата звернення 10.06.2022)

2. Дробуш І. Соціальні інтереси територіальних громад в контексті формування громадянського суспільства та децентралізації влади. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 50-57.

3. Глотов, Б., Сидоренко Н. Генеза та етапи становлення організації державної влади в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. С.13-23.

4. Оніщенко Н. М. Розвиток національно правової системи в контексті запитів громадянського суспільства. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2018. № 3(5). С. 4–9.

5. Сидоренко, Н. С. Інтерпретація поняття публічна служба з урахуванням зарубіжного досвіду. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 35-36. С. 71-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2016_35-36_10 (дата звернення 11.06.2022)

6. Тимків В. Понятійні аспекти становлення публічної служби в Україні. *Інвестиції: теорія і практика*. 2012. No 3. С. 70-73. URL: <https://cutt.ly/dnfdS38>(дата звернення 12.06.2022)

7. Селіванов С. В., Обушна Н. І., Хаджираєва С. К. Розвиток кадрового потенціалу державної служби в Україні в умовах реформ: проблеми теорії та практики : монографія. Київ : Каравела, 2019. 293 с.

8. Жаровська І. Публічні та приватні інтереси у механізмі сучасної державної влади. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2010. Вип. 525. Правознавство. С. 33–36.

9. Шевченко С.О.. Державно-громадський механізм управління якістю вищої освіти: відповідь на виклики часу. 2011. С. 348-349.

10. Hall N. When do refugees matter? The importance of issue salience for digital advocacy organizations. *Interest Groups and Advocacy*. 2019. Vol. 8. Iss. P. 102.

11. Buletsa S., Drozd O., Yunin O., Mohilevskiy L. Medical error: civil and legal aspect. *Georgican medical news*. 2018. № 3 (276). p. 156-161. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/23514> (дата звернення 11.06.2022).

12. Fomenko A., Yunin O., Shevchenko S. Legal Framework for Competitive Selection for Positions of Civil Servants under the Legislation of Ukraine and European Countries. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol: 22. URL: <https://www.abacademies.org/articles/legal-framework-for-competitive-selection-for-positions-of-civil-servants-under-the-legislation-of-ukraine-and-european-countries-8615.html> (дата звернення 11.06.2022)

13. Smith S., Phillips S. D. The Changing and Challenging Environment of Nonprofit Human Services: Implications for Governance and Program Implementation. *Nonprofit Policy Forum*. 2016. Vol. 7. P. 202-204

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-73>

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВА НА ЖИТТЯ ТА ПРАВА НА ГІДНІ УМОВИ ЖИТТЯ

Степаненко К. В.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри загальноправових дисциплін

*Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Термін «європейські стандарти прав і свобод» включає в себе сформульовані в міжнародних актах, ратифікованих країнами-членами Ради Європи та інших європейських організацій, вимоги до мінімального рівня реалізації прав і свобод людини у внутрішньодержавній правозастосовчій практиці, що забезпечується міждержавним контрольним механізмом [1, с. 54]. Європейські міжнародно-правові стандарти щодо захисту права на життя та права на гідні умови життя становлять разом з існуючими універсальними нормами в сфері прав людини загальну систему норм, які розглядаються державами-членами як загальнолюдська цінність. Трагування основних прав і свобод людини, у тому числі права на життя та права на гідні умови життя, в актах європейських організацій ідентично тому, як це викладається в універсальних конвенціях, прийнятих в рамках ООН, дозволяє кваліфікувати норми таких актів як міжнародні стандарти прав і свобод особистості, які підлягають обов'язковій реалізації державою шляхом імплементації в законодавстві.